

VIDENSPORTAL

om udsatte børn og unge

Der tages ikke tilstrækkelig hensyn til børnenes behov, når samværet planlægges

Der tages ikke altid hensyn til børnenes ønsker og behov, når der træffes beslutninger om familieplejeanbragte børns samvær med deres forældre.

Af Thilde Nøhr Jensen, Socialstyrelsen

ØVRIG VIDEN

Det viser en undersøgelse foretaget af Videnscenter for Familiepleje i Københavns Kommune.

Videnscentret har undersøgt, hvordan samværet mellem anbragte børn og deres biologiske forældre tilrettelægges i Københavns Kommune og konkluderer, at der i mange sager tages udgangspunkt i forældrenes, og ikke børnenes behov. I rapporten påpeger Videnscentret, at der i lovgivning og praksis på anbringelsesområdet hersker en norm, som fremhæver "røddernes betydning" og dermed de biologiske forældres ret til at sætte rammerne for samværet. Med rapporten ønsker Videnscentret dog at rette fokus mod børneperspektivet og mod vigtigheden af, at barnet bliver hørt i de sager, hvor deres behov ikke stemmer overens med forældrenes.

Rapporten indeholder en række anbefalinger til de praktikere, som træffer beslutninger om samvær og anbringelse. Fx:

- At samværet skal være til glæde for barnet, og at barnet har ret - ikke pligt - til samvær.
- At det er vigtigt at være opmærksom på den kulturelle reproduktion af "røddernes betydning". Barnets bedste bør gå forud for "det biologiske princip" om, at de biologiske forældre naturligt er de bedste til at opdrage barnet.
- At forældrenes ret til samvær ikke bør gå forud for barnets behov.
- At barnet bør høres og inddrages.

Vil du vide mere?

Download rapporten

["Når samværet er svært - Perspektiver på plejebørn samvær i Københavns Kommune"](http://centerforfamiliepleje.dk/media/File/Publikationer/naarsamvaeretersvaert.pdf)
(<http://centerforfamiliepleje.dk/media/File/Publikationer/naarsamvaeretersvaert.pdf>)

Videnscenter for Familiepleje i Københavns Kommune har på baggrund af opfordringer fra praktikere taget initiativ til undersøgelsen. Den er udført af cand. mag. i pædagogik og kulturstudier, projektleder Line Klyvø og tager udgangspunkt i en række kvalitative interview med anbragte børn, forældre, plejeforældre og kommunale medarbejdere.

Målgruppe

Undersøgelsen fokuserer på børn og unge op til 18 år, som er anbragt i familiepleje. Undersøgelsen omfatter ikke netværksplejefamilier.

Rapporten henvender sig til praktikere, forskere og andre med interesse for anbringelsesområdet, samt plejeforældre og biologiske forældre til anbragte børn.

Formål og baggrund

Undersøgelsens formål er at afdække, hvordan samvær mellem anbragte børn og deres biologiske forældre tilrettelægges og hvordan kvaliteten i de beslutninger, der træffes vedrørende samvær, kan øges. Det gør undersøgelsen ved at besvare følgende spørgsmål:

- Hvordan ser eksisterende praksis ud i samværsbeslutninger?
- På hvilken måde bidrager denne praksis til enten at inkludere eller ekskludere børn og unges behov og synspunkter i de beslutninger, der træffes om samvær?

Rapporten ønsker at anlægge et "børneperspektiv" og øge fokus på, at barnets ønsker og behov høres og tages alvorligt i forbindelse med beslutningerne om samvær, for dermed at sikre barnets bedste. De spørgsmål om plejefamiliens rolle og funktion i fremtiden, rapporten rejser, skal ses i lyset af Barnets Reform og de forandringsprocesser, der aktuelt præger anbringelsesområdet.

Baggrund

Center for Familiepleje og Videnscenter for Familiepleje i Københavns Kommune er flere gange blevet opfordret af kommunens børne- og ungdomskonsulenter til at undersøge de problematikker, som er forbundet med anbragte børns samvær med de biologiske forældre. Derfor har videnscentret besluttet at gennemføre undersøgelsen.

Resultater

Rapporten afdækker, hvordan samvær tilrettelægges i praksis. Den konkluderer, at lovgivning og praksis på området afspejler:

- En bestemt norm om "røddernes betydning": børn og biologiske forældre bør være uadskillelige og biologiske forældre bør være de primære, mens plejeforældre bør være den sekundære, professionelle og mindre følelsesmæssige voksenkontakt for barnet
- At det ofte tages for givet, at "samvær er godt for børn" og at forældrenes og børnenes behov er sammenfaldende

Dette kan betyde, at de anbragte børn og unge ikke i tilstrækkelig grad inddrages, når beslutningerne om samværet træffes. Analysen viser, at børnenes og forældrenes behov for samvær langt fra altid stemmer overens. Ofte er forældrenes ønsker styrende og barnets stemme ekskluderes, på bekostning af dets trivsel og behov. Derfor anbefaler rapporten et øget fokus på børneperspektivet, når beslutningerne om samvær træffes.

Fremgangsmåde, metode og teori

Undersøgelsen baserer sig på en række kvalitative interview med anbragte børn og unge op til 18 år, forældre, plejeforældre sagsbehandlere og børne- og ungekonsulenter i Københavns Kommune. Rapporten lægger især vægt på de interviewede børns egne fortællinger om deres oplevelser med samvær.

Den kvalitative interviewundersøgelse er foretaget i perioden oktober 2008 – april 2010. Interviewundersøgelsen omfatter enkelt- og gruppeinterview med i alt 35 personer: fem børn, fem plejeforældre, fem forældre samt 20 sagsbehandlere og tilsynsførende fra seks børnefamilieenheder i Københavns Kommune.

Rapportens forfatter har også foretaget deltagerobservation på hjemmebesøg.

Rapportens analysestrategi er udviklet med udgangspunkt i en teoretisk diskussion af følgende tre tilgange til anbringelser af børn, som forfatteren mener, kan supplere hinanden:

- Objektrelationskolen
- Behovsskolen
- "Det ny barndomssyn"

Undersøgelsen tager ligeledes udgangspunkt i, at retningslinjerne for beslutningerne om samvær er udstykket af lovgivningen på området; hvorfor den gældende lovgivning præsenteres i et afsnit af rapporten.

Perspektivering og anbefalinger

Rapporten kommer med en række anbefalinger til sagsbehandlere, tilsynsførende og familieplejekonsulenter, som kan lede til forbedringer i tilrettelæggelsen af samværet:

- Beslutninger om samvær bør tage udgangspunkt i, at samværet skal være til glæde for barnet. Ligeledes har barnet *ret* (ikke pligt) til samvær. Det er barnets ret, og ikke forældrenes ret, der bør præge samværsordningen
- I beslutninger om samvær bør sagsbehandleren/ familieplejekonsulenten forholde sig kritisk til diskursen om ”røddernes betydning”. Barnets bedste bør gå forud for ”det biologiske princip” om, at de biologiske forældre naturligt er de bedste til at opdrage barnet
- Alle børn bør høres og tages alvorligt, også mindre børn. Der bør fortsat arbejdes med metoderne til høring og inddragelse af børn
- Myndighedspersonen i den pågældende sag bør besøge og afholde samtaler med både barnet, plejefamilien og de biologiske forældre. Det sikrer, at myndighedspersonen har kendskab til alle parternes interesser, og at barnets bedste er i fokus
- Det bør være klart, hvad der er formålet med samværet. Samvær kan have flere formål, fx at være *vedligeholdende* eller *relationsudviklende*. Hvis formålet er klart, vil det skabe mindre usikkerhed i anbringelsen
- I beslutninger om samvær bør en vurdering af barnets tilknytning til forældrene være pejlemærket. Det er vigtigt at vurdere, om relationen er tryk/utryk, konfliktpræget osv., når retningslinjerne for samværet fastlægges
- For at barnet får en realistisk indsigt i sin egen historie, er det vigtigt at barnet får information om sine biologiske forældre, også selvom det i visse tilfælde ikke kan ske gennem samvær
- I starten af hver anbringelse bør der hurtigt tages stilling til hvem, der skal være barnets tilknytningspersoner fremover. I tilfælde hvor forældrenes problemer er så omfattende, at en forbedring ikke er realistisk overhovedet, bør mulighederne for adoption eller anbringelse barndommen ud bør overvejes
- I udvælgelsen af plejefamilier bør der lægges vægt på, at familierne ikke skal være ”professionelle” og distancerede, men derimod oprigtigt interesserede i at skabe en tryk tilknytning til plejebørnene

Til plejeforældre kommer rapporten med følgende anbefalinger:

- Barnets behov bør være styrende for samværet. Derfor er det vigtigt, at plejeforældrene, som har den daglige kontakt med barnet, arbejder for at de beslutninger, kommunen træffer om samvær, er til barnets bedste. Rapporten anbefaler derfor, at plejeforældrene giver udtryk for deres opfattelse og synspunkter i forbindelsen med fastsættelsen af samværet mellem barnet og de biologiske forældre
- Plejeforældrene bør arbejde for at skabe kontinuitet i barnets liv, bl.a. ved at holde ”tidligere omsorgspersoner aktiverede” – fx ved at fortælle om de biologiske forældre
- Ved samvær i plejefamiliens hjem bør plejefamilien være opmærksom på ikke at få en rolle som ”overvågere”.

Mere viden

KRITH undervisningsmateriale (<http://www.servicestyrelsen.dk/born-og-unge/barnets-reform/centrale-initiativer/plejefamilier-udviklingsprojekt/kursusmaterialer?searchterm=q>)

Håndbog om Barnets Reform (<http://www.socialstyrelsen.dk/born-og-unge/barnets-reform/implementeringsaktiviteter/handbog-om-barnets-reform>)

Socialstyrelsens Inspirationsmateriale om netværksanbringelser
(<http://shop.socialstyrelsen.dk/products/inspirationsmateriale-til-arbejdet-med-netvaerksanbringelser>)

Inddrag.nu (<http://www.inddrag.nu/>)

Børn og familier (<http://www.boernogfamilier.dk/>)

Den svenske socialstyrelses hjemmeside om familieplejeanbragte børn
(<http://www.socialstyrelsen.se/barnochfamilj/placeradebarnochunga>)

KL's hjemmeside om familiepleje og døgntilbud (<http://www.kl.dk/Fagomrader/Born-og-unge/Udsatte-born-og-unge/Dogntilbud-og-familiepleje/>)

Scie – engelsk portal, som samler viden om anbragte børn, herunder børn i familiepleje (<http://www.scie.org.uk/topic/careservices/lookedafterchildren>)

Printet: 10.06.2013

Publiceret: 31.01.2013

Sidst opdateret: 31.01.2013 kl. 13:44

Socialstyrelsen
Edisonsvej 18. 1.
5000 Odense C

Telefon: 72 42 37 00
info@socialstyrelsen.dk

EAN-nr.: 5798000354838
CVR-nr.: 26144698